

I. CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

O Mezopotamii, czyli Międzyrzeczu leżącym między Eufratem a Tygrysem, wiedziano do końca XVIII wieku bardzo niewiele. Mętne wiadomości o burzliwej i bogatej przeszłości tego kraju zawdzięczano Biblii i nielicznym, sprzecznym zresztą, opisom starożytnych podróżników. Tutaj, w Niniwie i Babilonie, panowali według Starego Testamentu okrutni królowie - wojownicy, których Jahwe poraził gniewem za bałwochwalstwo. Wielu jednak Europejczyków sądziło, że Biblia jest zbiorem legend i mitów, a opowieści o ludnych miastach i potężnych królach Asyrii i Babilonii uważało co najmniej za przesadzone. Wyobrażenia o tych nieznanach cywilizacjach sprowadzały się do wieży Babel oraz wiszących ogrodów Semiramidy.

Dzisiaj na miejscu dawnej Asyrii i Babilonii znajduje się Irak ze stolicą Bagdadem. (...) Pewniejsze dane historyczne o dawnej Mezopotamii datowały się dopiero od pierwszego wieku n.e. Wiedziano, że mimo ustawicznych wojen, najazdów i zmieniających się władców Mezopotamia pozostawała ludnym i bogatym krajem, że kwitnął tam handel i rzemiosło, sztuka i architektura.

Póki utrzymywano na tych terenach w dobrym stanie kanały nawadniające, żadna wojna i żaden najazd nie zdołał zniszczyć urodzajnej gleby. Ów mądry system kanałów, rozprowadzających wody Eufratu i Tygrysu po rozłogach i regulujący coroczne ich wylewy, stanowił główne i jedyne źródło dobrobytu Mezopotamii. Nikt nie pamiętał, że budowniczości tych kanałów żyli na kilka tysięcy lat p.n.e. w biblijnym Ur, Babilonie i Niniwie.

W Mezopotamii zmieniali się władcy, ludy i kultury. Po Sumerach, Akkadyjczykach, Asyryjczykach i Chaldecyjkach przyszli Persowie (...), ale ludność rolnicza żyła swoim własnym życiem, naprawiała kanały, siała i zbierała plony. Wyzyskiwana w sposób niemiłosierny, dziesiątkowana, zapędzana do wojska i sztolni kopalnianych, wytwarzała w pracowitym trudzie bogactwa kraju. Z jej znoju wyrastały liczne zamożne miasta, świątynie i pałace, kwitła architektura i sztuka, literatura i nauka, rodził się zbytek, którym otaczali się królowie, arystokraci i satrapi.

W średniowieczu Mezopotamia przeżyła okres ponownego rozkwitu. Wraz z zajęciem kraju przez mahometan przynosi się tu z Damaszku główny ośrodek islamu. Kalifowie założyli swoją stolicę w Bagdadzie, którego przepych, piękno architektury i baśniowy urok stały się legendarne.

Gdy kraj zdobyli Turcy pod wodzą Seldżuków, tworząc wielkie imperium Bagdadu, niewiele się pod tym względem zmieniło (...). Dopiero niszczycielskie najazdy Mongołów pod wodzą Hulagu i Tamerlana obrócili kraj w perzynę. Gleba, pozbawiona wody na skutek zdemolowania systemu kanałowego, jałowała, pękała w spiekocie słońca i wreszcie przeobraziła się w morze sypkiego, lotnego pyłu..."

Zenon Kosidowski, *Gdy słońce było bogiem*. Iskry, Warszawa 1973, s. 24-26.

1. Autor tekstu przedstawia starożytną Mezopotamię jako kraj:

- A) ubogi i zaniedbany B) zniszczony licznymi wojnami
 C) zacofany kulturowo D) niezwykle bogaty

2. Sytuacja gospodarcza Mezopotamii była uzależniona od:

- A) położenia geograficznego kraju B) systemu kanałów nawadniających
 C) mądrości i doświadczenia kolejnych władców D) warunków klimatycznych

3. Europa sprzed XIX wieku uzyskiwała wiedzę o Mezopotamii z:

- A) ksiąg Starego Testamentu B) relacji licznych podróżników
 C) krążących legend i baśni D) znalezisk archeologicznych

4. W tekście czytamy, że starożytna Mezopotamia prowadziła przede wszystkim gospodarkę:

- A) turystyczną B) przemysłową C) handlową D) rolniczą

5. Starożytna Mezopotamia rozkwitała dzięki:

- A) przedsiębiorczości mieszkańców B) ciężkiej, mozolnej pracy ludu
 C) silnej religii państwowej D) przychylności innych narodów

6. Mezopotamię zniszczyli w średniowieczu:

- A) Persowie B) Turcy C) Sumerowie D) Mongołowie

II. NAUKA O JĘZYKU

7. Prawidłowo nazwano nieosobową formę czasownika:

- A) strzeżono - bezokolicznik B) pałacy - imiesłów przysłówkowy współczesny
 C) zbudowany - imiesłów przymiotnikowy bierny D) zabrawszy - imiesłów przymiotnikowy czynny

8. Nieprawidłowo utworzono imiesłów:

- A) plótlszy B) pomógłszy C) zaniósłszy D) upiekłszy

9. Nieprawidłowo zbudowano zdanie:

- A) Zjadłszy obiad, wszyscy razem wyszli na spacer. B) Rozejrzawszy się wokół, chłopiec poszedł dalej.
 C) Przyrzekłszy poprawę, nadal wszystkim dokuczał. D) Pobiegłszy tędy, wiatr wiał mu prosto w twarz.

10. Partykuła znajduje się w zdaniu:

- A) Ojej, zapomniałem zadania. B) Byliśmy tutaj parę minut temu.
 C) Chyba wezmę kilka jabłek. D) Powiedział nam o tym zdarzeniu.

11. Zdaniem bezpodmiotowym jest wypowiedzenie:

- A) Długo trwało przygotowanie kolacji. B) Padało od rana do wieczora.
 C) Nie rozumiem żadnych poleceń. D) Miło jest spacerować alejkami.

12. Prawidłowo wskazano (podkreślono) formant w wyrazie:

- A) nauczycielka B) liczydło C) dzbanuszek D) piekarnia

13. W zdaniu *Ludzie cierpliwie czekali na koniec przemówienia.* - przydawka jest wyrażona za pomocą:

- A) rzeczownika B) wyrażenia przyimkowego
 C) czasownika D) przysłówka

14. W zdaniu *Wszyscy z ogromną chęcią zabrali się do odnawiania pomieszczeń szkoły.* - dopełnieniem jest wyraz (wyrażenie):

- A) z chęcią B) do odnawiania C) pomieszczeń D) szkoły

15. Związek zgody tworzą wyrazy:

- A) uważać na lekcji B) tańczyć walca
 C) pochmurny dzień D) tabliczka czekolady

16. W słowniku frazeologicznym sprawdzimy:

- A) zakres stosowania wielkiej litery B) znaczenie wyrazu „konstelacja”
 C) formę celownika wyrazu „koń” D) znaczenie związku wyrazów „pieskie życie”

III. LITERATURA

17. Wojskami achajskimi w Troi dowodził:

- A) Odyseusz B) Achilles C) Agamemnon D) Menelaos

18. Achilles zabił Hektora w zemście za:

- A) śmierć Patroklesa B) doznaną hańbę
 C) odebranie wojennych łupów D) zdradę Bryzeidy

19. Epos to utwór, którego cechą jest:

- A) tragiczne zakończenie B) ponury nastrój
 C) charakter dydaktyczny D) wzniosły styl

20. Zbyszko z Bogdańca (w powieści pt. „Krzyżacy”) zaatakował Lichtensteina, ponieważ:

- A) mścił się za doznane krzywdy B) bronił Polski przed najazdem krzyżackim
 C) chciał spełnić rycerskie śluby D) marzył o rycerskich ostrogach

21. Roland, bohater średniowiecznej „Pieśni o Rolandzie”, walczył w Hiszpanii z:

- A) Krzyżakami B) Saracenami C) Rzymianami D) Tatarami

22. Julia, bohaterka tragedii pt. „Romeo i Julia”, wypita nasenną miksturę, aby:

- A) zapomnieć o wszystkich troskach B) zdenerwować swoją piastunkę
 C) uniknąć ślubu z Parysem D) zmusić rodziców do zgody z rodem Montekich

23. W tragedii Szekspira pt. „Romeo i Julia” nie ma:

- A) zbiorowych scen B) jedności miejsca i czasu
 C) języka potocznego D) postaci z niższych warstw społecznych

24. „Jabłek wprowadzie nie rodzę, lecz mnie pan tak kładzie

Jako szczep najpłodniejszy w hesperyjskim sadzie” - to cytat z fraszki Jana Kochanowskiego pt.:

- A) „Na lipę” B) „Na dom w Czarnolesie”
 C) „Na zdrowie” D) „O doktorze Hiszpanie”

25. Książka pt. „Mały Książę” jest przypowieścią, ponieważ:

- A) ma kilka rozbudowanych wątków B) zawiera narrację pierwszoosobową
 C) ilustruje ogólne prawdy o człowieku D) ukazuje zdarzenia fantastyczne

26. Gatunkiem epickim jest:

- A) powieść B) fraszka C) tragedia D) elegia